

An Roinn Oideachais agus Scileanna

**Cigireacht Ábhair ar Ghaeilge
TUAIRISC**

**Coláiste Chomáin
Ros Dumhach, Béal an Átha, Contae Mhaigh Eo**

Uimhir Rolla: 72140V

Dáta na cigireachta: 29 Samhain 2011

**A N R O I N N | D E P A R T M E N T O F
O I D E A C H A I S | E D U C A T I O N
A G U S S C I L E A N N A | A N D S K I L L S**

TUAIRISC
AR
CHÁILÍOCHT NA FOGHLAMA AGUS AN TEAGAISC SA GHAELGE

EOLAS MAIDIR LEIS AN GCIGIREACHT

Dáta na cigireachta	29 Samhain 2011
Na gníomhaíochtaí cigireachta ar tugadh fúthu <ul style="list-style-type: none"> • Athbhreithniú ar cháipéisí ábhartha • Plé leis an bpríomhoide agus leis na múinteoirí • Caidreamh le scoláirí	<ul style="list-style-type: none"> • Breathnú ar theagasc agus ar fhoghlaim i rith trí thréimhse ranga • Athbhreithniú ar obair na scoláirí • Aiseolas don phríomhoide agus do na múinteoirí

PRÍOMHCHINNTÍ

- Bhí cleachtais mhaithe teagaisc agus foghlama in úsáid sna ranganna go léir.
- Bhain caighdeán an-mhaith leis na modhanna measúnaithe a bhí in úsáid: measúnú chun foghlama, piarmheasúnú agus féinmheastóireacht san áireamh.
- Tugtar soláthar agus tacaíocht an-sásúil do theagasc agus d'fhoghlaim na Gaeilge.
- Bhí obair an-mhaith déanta sna cáipéisí pleanála do mhúineadh agus d'fhoghlaim na Gaeilge, agus bhí athbhreithniú leanúnach á dhéanamh orthu.
- Tá plean gníomhaíochta ann chun forbairt a dhéanamh ar an teanga ag leibhéal an ábhair agus ag leibhéal na scoile uile.

PRÍOMH-MHOLTAÍ

- B'fhiú go mór plé a dhéanamh ar mhodeolaíochtaí teagaisc agus foghlama ag leibhéal na roinne chun cleachtais mhaithe a roinnt idir baill na foirne.
- Moltar pleanáil a dhéanamh chun na ceithre mhórscoil teanga agus gnéithe difriúla de na cúrsaí a mhúineadh i mbealach comhtháite téamach ag teacht le heochairphrionsabail na siollabas.

RÉAMHRÁ

Is gairmscoil Ghaeltachta í seo atá ag feidhmiú faoi choimirce Choiste Gairmoideachais (CGO) Mhaigh Eo. Is í an Ghaeilge gnáth-theanga labhartha na scoile agus tá 44 scoláirí ag freastal ar an scoil ó chúlráí sotheangeolaíochta éagsúla. Is clár éigeantach é an Idirbhliain a tugadh isteach mar chuid de churaclam na scoile don chéad uair i mbliana.

TEAGASC AGUS FOGHLAIM

- Bhain teicnící maithe teagaisc agus foghlama leis na ranganna go léir i gcaitheamh na cigireachta.
- Bhí ord forásach ag baint le céimeanna na gceachtanna go léir agus rinneadh idir chláirú agus roinnt na spriocanna teagaisc agus foghlama ag tús gach ceachta agus ag pointí difriúla i gceacht amháin.
- Rinneadh naisc mhaithe le hiarfhoghlaim na scoláirí trí sheisiún tobsmaointe a dhéanamh leis na scoláirí inar tháinig siad mar ghrúpa ar mhórphointí foghlama an cheachta dheireanaigh a bhí déanta acu.
- Tugadh faoi sheisiún faisnéisithe ag deireadh ceacht amháin. Tá an cleachtas seo le moladh ach d'éireodh níos fearr lena mhacasamhail dá dtiocfadh na scoláirí ar a dtorthaí foghlama féin ag deireadh na gceachtanna.
- I measc na modheolaíochta ab éifeachtaí bhí cothromaíocht mhaith idir obair uile-ranga agus gníomhaíocht thascbhunaithe na scoláirí. Bhí éagsúlacht ag baint leis na ranganna go léir mar go raibh comhtháthú déanta ar na ceithre mhórscoil teanga.
- Baineadh úsáid mhaith as obair ghrúpa chun scileanna éisteachta agus scríbhneoireachta a chleachtadh. Rinneadh freastal maith ar riachtanais na ngrúpaí agus tugadh faoi sheisiúin maith aiseolais ó na grúpaí.
- I rang amháin rinneadh tascanna nuálaíochta a bhí ag braith ar cheapadóireacht, ar phiartheagasc, ar rólghlacadh, ar phiarmheasúnú ó bhéal agus ar fhéinmheasúnú scríofa na scoláirí le scafall ón múinteoir. Moltar úsáid níos forleithne a bhaint as na cur chuigí seo.
- B'í an Ghaeilge a bhí in úsáid do gach idirbheartaíocht ranga. Bhí cleachtais mhaithe in úsáid maidir le haird na scoláirí a dhírú ar phointí gramadaí agus teicnící cumasacha i leith cluas na bhfoghlaimoirí a oiliúint ar cheartfoghraíocht na teanga.
- Bhí aird na scoláirí á díriú ar fhoclóir níos leithne a shealbhú i gcaitheamh na gceachtanna go léir. Ní foláir an spriocfhoclóir seo a chur in oiriúint do raon na gcumas atá sna ranganna sinsearacha ach go háirithe. Ní mór dúshlán a bheith ann d'fhoghlaimoirí a bhfuil ardchumas Gaeilge acu. B'fhiú freisin straitéisí foghlama foclóra a mhúineadh go follasach chun na féidearthachtaí is mó ó thaobh foghlaim foclóra de a bhaint amach do gach scoláire.
- Bhí atmaisféar comh-mheasúil foghlama sna ceachtanna uile a breathnaíodh orthu i gcaitheamh na cigireachta. Bhí cumas riar ranga an-mhaith ag formhór na múinteoirí, rud a chuir go mór le leibhéal rannpháirtíochta na scoláirí san fhoghlaim. Tugadh dearbhú spreagúil i gcónaí do cháilíocht na n-iarrachtaí is na dtuairimí a thug na scoláirí.

- Bhí timpeallacht fhoghlama spreagúil cruthaithe sna seomraí ranga ina raibh an Ghaeilge á múineadh mar thaca do mhúineadh agus d'fhoghlaim na teanga. Moltar cur le seo agus fógraíocht dhílis agus póstaer a bheith ar taispeánt..
- Ba léir ón sampla randamach de na dialanna obair bhaile a bailíodh i ngach ceacht go raibh an obair bhaile á tabhairt go rialta. Moltar éagsúlacht sna scileanna teanga a bheith sna tascanna obair bhaile.
- Bailíodh sampla randamach de chóipleabhair na scoláirí agus bhí go leor oibre forásaigh déanta iontu. Bhí monatóireacht rialta á déanamh ar obair na scoláirí chomh maith le teicnící maithe le sonrú ar na ceartúcháin mheicniúla nach raibh iomarcach agus a thug léargas don fhoghlaimoir ar bhunús na mbotún chomh maith le samplaí tacúla.
- Bhí greille mheasúnaithe in úsáid i rang amháin ina raibh na scoláirí ag déanamh féinmheastóireachta ar a dtorthaí foghlama féin. Ba cheart úsáid níos forleithne a bhaint as na teicnící maithe measúnaithe seo agus plé a dhéanamh freisin mar roinn ar uirlisí aontaithe measúnú chun foghlama a bheith in úsáid ag gach baill gan mhoill.

SOLÁTHAR AN ÁBHAIR AGUS TACAÍOCHT NA SCOILE UILE

- Tá an soláthar agus an tacaíocht atá curtha ar fáil do mhúineadh agus d'fhoghlaim na Ghaeilge an-sásúil. Tá sé le moladh go gcuirtear cúrsa lántumadh ar fáil sa chéad téarma den chéad bhliain. Is ar bhonn cumais mheasctha a eagraítear na rang-ghrúpaí go léir.
- Tá polasaí Gaeilge cuimsitheach forbartha ag an scoil chun an Ghaeilge a chur chun cinn ag leibhéal scoile uile agus i measc pobail uile na scoile.
- Bhain caighdeán an-mhaith leis na háiseanna agus na hacmhainní atá forbartha sa scoil agus a thugann tacaíocht do mhúineadh agus d'fhoghlaim na Gaeilge. Déantar athnuachan leanúnach ar na fearais tacúla seo, acmhainní leictreonacha san áireamh. Tá leabharlann sa scoil le leabhair cothrom le dáta inti.
- Is céimithe le Gaeilge iad na múinteoirí go léir atá ag múineadh na Gaeilge sa scoil. Moltar an t-eispéireas a bheith ag na múinteoirí go léir múineadh sa dá thimthriall agus ag na leibhéil scrúdaithe difriúla. Tá teoracha meantóireachta maithe sa phlean Gaeilge do mhúinteoirí nua-cheaptha nó d'ábhair oidí.
- Tá sé le moladh go nglacann foireann na Gaeilge páirt in oiliúint ghairmiúil leanúnach ag leibhéal éagsúla: go pearsanta, sna fóraim atá curtha ar fáil ag an gCGO, ag leibhéal na scoile uile agus ar chúrsaí seachtracha de chuid na Seirbhíse um Fhorbairt Ghairmiúil do Mhúinteoirí don Ghaeilge.
- Tá cur chuige scoile uile maidir le litearthacht agus uimhearthacht mar chuid de Chlár Scoile an Teastais Shóisearaigh. Moltar tógáil ar seo le bliainghrúpaí sinseara na scoile.
- Tá sé inmholta go bhfuil na scileanna teanga go léir curtha san áireamh sna scrúduithe coimreacha do na bliainghrúpaí go léir. Bheadh sé tairbheach cumas labhartha na bhfoghlaimeoirí a shonrú sna tuairiscí a chuirtear ag baile bunaithe ar an measúnú seo.
- Tá traidisiún fada sa scoil a bheith páirteach i réimse fairsing imeachtaí comh-churaclaim agus seach-churaclaim. Eagraítear tograí a chuireann go dearfach le méid na Gaeilge a úsáidtear i dtimpeallacht na scoile chomh maith le naisc a chothú le scoileanna in

abhantrach na scoile agus in Albain. Tá an teanga le feiceáil in áiteanna ar fud na scoile ach tá scóip ann cur le seo.

PLEANÁIL AGUS ULLMHÚCHÁN

- Bhain caighdeán an-mhaith leis an obair a bhí déanta maidir le pleananna curaclaim do mhúineadh agus d'fhoghlaim na Gaeilge.
- B'iad na tréithe ab fhearr a bhain leis an bpleanáil seo ná: spriocanna teagaisc agus foghlama idirdhealaithe, straitéisí agus doiciméid reatha do scoláirí le riachtanais oideachais speisialta, béim ar scileanna a réamh-mhúineadh, critéir mharcála do gach scil, agus béim ar an bpiarfhoghlaim.
- Moltar pleanáil a dhéanamh chun na ceithre mhórscoil teanga agus gnéithe difriúla de na cúrsaí a mhúineadh i mbealach comhtháite téamach.
- Tá comhordaitheoir ceaptha ar roinn na Gaeilge agus moltar rothlú a dhéanamh ar an bpost seo ag am aontaithe ag leibhéal na roinne féin.
- Tá sé inmholta go bhfuil athbhreithniú leanúnach á dhéanamh ar an bplean Gaeilge agus pleanáil gníomhaíochta ar siúl chun forbairt a dhéanamh ar an teanga ag leibhéal an ábhair maraon le leibhéal na scoile uile.

Ag deireadh na meastóireachta, pléadh dréachtchinní agus dréachtmholtaí na meastóireachta seo leis an bpríomhoide agus leis na múinteoirí ábhair. Tugadh deis do bhord bainistíochta na scoile a thuairim a léiriú ar thorthaí agus ar mholtaí na tuairisce i scríbhinn; ní bhfuarthas freagra ón mbord.